

La tutoria en el context escolar europeu

Ana González-Benito

Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED)

Rebut: 29.11.21 – Acceptat: 20.12.21 – Publicat: maig 2022

DOI: <https://doi.org/10.32093/ambits.vi56.5041>

Resum

La tutoria en el context escolar europeu

La tutoria ha estat implementada en gran diversitat de països en considerar-se com un component fonamental que contribueix a aconseguir una educació integral i personalitzada, constituint-se un element estratègic per a la millora de la qualitat educativa. Per això, es presenta un estudi descriptiu amb la finalitat de mostrar una panoràmica general i actualitzada de la situació específica de l'acció tutorial i de la figura del tutor als centres escolars en el marc europeu. Les dades s'han obtingut directament a partir d'entrevistes a experts de l'àmbit educatiu i de l'anàlisi documental d'estudis d'organismes i institucions sobre els sistemes d'orientació i de tutoria dins del marc europeu d'educació. Els resultats han permès identificar les tendències i les polítiques educatives europees respecte a l'acció tutorial com l'activitat orientadora desenvolupada per tot el professorat, especialment pel tutor.

Paraules clau: Tutor, Tutoria, Orientació, Unió Europea

Abstract

Tutoring in the European school context

Tutoring has been implemented in a great diversity of countries as it is considered a fundamental component that contributes to the achievement of a comprehensive and personalized education, constituting a strategic element for the improvement of educational quality. For this reason, a descriptive study is presented whose purpose is to show a general and updated overview of the specific situation of tutorial action and the figure of the tutor in schools within the European framework. The data have been obtained directly from interviews with experts in the educational field and from the documentary analysis of studies of organizations and institutions on guidance and tutoring systems within the European educational framework. The results have made it possible to identify European educational trends and policies regarding tutorial action as the guidance activity carried out by all teachers, especially by the tutor.

Keywords: Tutor, Tutoring, Guidance, European Union

Introducció

Des de la Comissió Europea es reconeix el dret dels alumnes a rebre una orientació escolar, personal i professional que els ajudi a la seva formació integral com a persones i els faciliti la presa de decisions en els moments decisius de la seva carrera al llarg de la vida. En aquest sentit, cal que la tutoria, com l'acció orientadora desenvolupada pel professorat, encara que de manera més específica pel tutor, estigui present a tots els

nivells educatius i sigui regulada normativament.

El sistema tutorial ha estat implementat en gran diversitat de països en considerar-se com un component fonamental que contribueix a aconseguir una educació integral i, per això, és un element estratègic per a la millora de la qualitat educativa. Si bé els termes que fan servir les diferents institucions educatives al món són diferents, coincideixen en que la tutoria i per tant, la figura del professor-tutor, són una necessitat imprescindible avui dia perquè l'estudiant compti des de l'inici de la escolaritat fins a l'acabament de la seva carrera, amb el consell i el suport d'un professor degudament preparat i que persegueixi una educació individualitzada per brindar atenció personalitzada en funció de les seves necessitats personals, socials i acadèmiques.

Des d'una perspectiva internacional, podem identificar revisions teòriques i estudis comparatius sobre els sistemes d'orientació d'alguns països del context europeu per diferents autors (Bisquerra, 2008; McCarthy, 2004; Repetto, 2002; Reppetto, Ballesteros i Malik, 2000; Sanz Oro, 2001, 2009; Sultana i Watts, 2004; Watts, Sultana i McCarthy, 2010) i per diversos organismes i institucions (Cedefop, 2004, 2006, 2008, 2020; Comissió Europea, 2020; Eurydice, 2002, 2008; Organització per la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic [OCDE], 2004). De manera més específica, s'han realitzat treballs de recerca que mostren els efectes positius de la tutoria en el rendiment acadèmic, actituds i comportament de l'alumnat (Jones, Stallings, Malone, 2004; Lodge, Dodgey Lang, 2000; Malone, Jones, i Stallings, 2002; Parker, Hasbrouck, i Denton, 2002; Roskosky, 2010; TournakiyCriscitiello, 2003), com a prevenció de l'absentisme escolar, per a la millora en l'atenció i el progrés d'alumnes amb necessitats educatives especials (Borisov i Reid, 2010), sobre la formació dels tutors o els beneficis de l'estratègia de la tutoria entre iguals (Blanch, Duran, Valdebenito i Flores, 2013; Burns, 2006). Tot i això, es pot apreciar la manca d'informació contrastada dels sistemes de tutoria als diferents països, que dificulta el disseny de polítiques i la presa de decisions ben fonamentades sobre les mesures més convenientes per millorar l'acció tutorial.

Dins del context espanyol, trobem investigacions relacionades amb el sistema d'orientació i suport escolar a les diferents comunitats autònomes (De la Oliva, Martín i Vélaz de Medrano, 2005a i 2005b; Grañeras i Parras, 2009; Vélaz de Medrano, Blanco i Manzano- Soto, 2011, 2012), així com estudis específics que avaluen l'exercici de l'acció tutorial (González-Benito, Vélaz de Medrano, López-Martín, i Expósito-Casas, 2018; González-Benito, Vélaz de Medrano i López-Martín, 2018, Vélaz de Medrano, González-Benito i López-Martín, 2018). Així mateix, destaquen els treballs de Tarrida (2012) en què s'analitzen les competències i les qualitats que ha de posseir un tutor i la percepció del professorat en relació amb la seva preparació per a la funció tutorial, així com els estudis dirigits per García Bacete (2003, 2005) sobre les funcions i activitats de tutoria als centres escolars i les característiques i necessitats formatives dels tutors. En aquest sentit, podem assenyalar que els tutors troben algunes dificultats derivades de les diferències en la dedicació tutorial entre els nivells educatius (Sobrado, 2007) degut a la manca de temps en l'horari escolar per atendre la tutoria (Gallego i Riart, 2010) i a la insuficient formació (Sanz i Chica, 2002, Sanz Oro, 2002), especialment en tècniques

de motivació, autoestima i les habilitats socials (De la Fuente, 2010). A més, les qualitats i la formació adequada del tutor influeixen positivament com a recurs de suport a la resta de professionals (Sanz Oro, 2010) en el rendiment acadèmic i en la maduresa dels alumnes (Instituto Nacional de Calidad y Evaluación, 2000; MEC, 2009).

L'acció tutorial és un element que contribueix a la qualitat de la tasca docent, facilitant personalització de l'ensenyament i contribuint al seu desenvolupament integral a les àrees personal, professional i social. No obstant això, no hi ha estudis que aprofundeixin en aquest tema a nivell europeu. Per això, es pretén fer una aproximació al concepte de tutoria mitjançant un estudi comparat del sistema tutorial que situï el cas espanyol en el context europeu, descrivint les característiques del model d'acció tutorial i els professionals implicats amb especial referència al perfil de la figura del tutor als països de la Unió Europea.

Metodologia

En aquest estudi es parteix d'un disseny metodològic de tipus descriptiu basat en l'anàlisi de dades qualitatives i centrat en l'obtenció d'informació sobre la situació de l'acció tutorial i de la figura del tutor als 28[1] països de la Unió Europea. En una primera fase, es fa una recollida d'informació a través de diverses fonts documentals com la normativa educativa, estudis teòrics realitzats per professionals de l'educació, treballs de recerca d'organismes i institucions com Eurydice, Cedefop, Ministeri d'Educació i l'OCDE, així com informació disponible a Eurypedia (Enciclopèdia Europea sobre els Sistemes d'Educació Nacional) i en Euroguidance, on es pot trobar la descripció dels sistemes d'orientació de diferents països d' Europa. Posteriorment, en una segona fase de l'estudi, es duen a terme 57 entrevistes individuals amb experts en orientació i educació als diferents països de la UE (orientadors, professors universitaris de Ciències de l'Educació, membres d'organismes com Cedefop, Eurydice, Euroguidance, Centre Nacional per a la millora educativa (APS), personal dels Ministeris d'Educació, les conselleries, agregadurries i assessories d'Educació de les ambaixades dels diferents països de la UE).

Quant al procediment d'anàlisi de les dades, es fa una aproximació descriptiva de les dades recollides a cadascun dels estats membres de la Unió Europea. L'estratègia analítica general inclou:

- a) Identificació de l'existència de la figura del tutor en el context escolar als països de la Unió Europea.
- b) Descripció del sistema d'acció tutorial desenvolupat.

Resultats

A la majoria dels països de la Unió Europea el docent de l'ensenyament bàsic (primària i

secundària) s'assumeix l'acció tutorial i orientadora com a incardinada en la pròpia funció docent. En el que difereixen uns països dels altres és, per una banda, que la tutoria sigui desenvolupada especialment per un professor designat com a responsable de l'orientació d'un grup classe i que és anomenat de diferents maneres: *tutor*, *principal teacher*,

classteacher i, d'altra banda, en el suport que tant el professorat com l'alumnat reben d'altres serveis d'orientació especialitzats complementaris a la mateixa (Taula 1).

A tots els països de la UE amb l' excepció d'Eslovènia, Itàlia i els Països Baixos hi ha la figura del tutor, és a dir, d'un professor responsable de l'orientació personal, acadèmica, professional i social dels alumnes d' un grup classe, així com de col·laborar regularment amb les famílies a través de reunions col·lectives i individuals i coordinar les accions de tot l'equip docent. En general, l'acció tutorial a Europa s'entén com un dels àmbits de l'orientació educativa dut a terme pel professorat en l'exercici de la seva funció docent. Encara que els termes que fan servir les diferents institucions educatives al món són diferents, coincideixen que la tutoria i per tant, la figura del professor tutor, són una necessitat imprescindible avui dia perquè l'estudiant compti des de l'inici de l'escolaritat fins al final de la seva carrera, amb el consell i suport d'un professor degudament preparat i que persegueixi una educació individualitzada per brindar atenció personalitzada a necessitats personals, socials i acadèmiques. En aquest sentit, a la majoria dels països de l'entorn europeu, l'acció tutorial s'entén com l'activitat orientadora que

duu a terme el professorat com a part de la funció docent, encara que de manera molt especial pel tutor del grup d'alumnes. El professor és un guia no només en allò estrictament acadèmic, sinó també per qüestions de l'àmbit personal, social i professional. No obstant això, podem destacar que a la major part de la documentació i informes sobre els sistemes d'orientació als diferents països de la UE no inclouen la tutoria com a part de l'orientació, encara que sí que es dugui a terme als centres escolars.

Pel que fa a la formació dels professionals implicats en l'acció tutorial, podem assenyalar que els tutors no realitzen una formació específica per exercir la seva funció, sinó que tot professor rep la mateixa formació relacionada amb l'orientació personal, acadèmica, professional i social, que difereix en funció del país; perquè tot professor pot ser tutor d'un grup d'alumnes en algun moment de la seva carrera docent.

Tabla 1. El tutor en el context escolar als països de la Unió Europea

EL TUTOR EN EL CONTEXT ESCOLAR EN ELS PAÏSOS DE LA UE	
ALEMANYA 	<p>A Alemanya, a les escoles de primària i secundària, cada classe té assignat un o fins i tot dos tutors (head master) que tenen la responsabilitat de l'orientació (comportament, aprenentatge, presa de decisions) d'un grup d'alumnes d'una aula juntament amb la resta del professorat i els professors orientadors.</p>

<p>ÀUSTRIA</p> 	<p>A Àustria, als centres d'educació primària hi sol haver un professor principal que imparteix gairebé totes les assignatures principals i que té reunions amb els pares dels alumnes d'aquest grup classe (no l'anomenen tutor). A les escoles secundàries hi ha professors especialitzats per a cada àrea i a més disposen d'un professor (el tutor) que s'encarrega d'impartir algunes assignatures i també és responsable d'organitzar reunions amb els pares i de l'orientació d'un grup classe.</p>
<p>BÈLGICA</p> 	<p>A Bèlgica, a l'etapa d'Educació Primària i Secundària tenen un professor tutor que s'encarrega de coordinar l'atenció i l'orientació del grup d'alumnes.</p>
<p>BULGÀRIA</p> 	<p>A Bulgària, tenen tutor a l'Ensenyament Primari i Secundari. S'encarreguen de l'orientació personal, acadèmica i professional del seu grup d'alumnes. A més, a l'Educació Secundària (11-16 anys) el tutor disposa d'una hora per setmana per dedicar-se a l'orientació del seu grup d'alumnes.</p>
<p>XIPRE</p> 	<p>A Xipre, a l'Educació Secundària s'assigna un tutor per a cada grup classe i, a l'Educació Primària el professor que imparteix la majoria de les assignatures a la classe assumeix el paper del tutor com a responsable de l'orientació del seu grup d'alumnes, la comunicació amb les famílies, entre altres funcions</p>
<p>CROÀCIA</p> 	<p>A Croàcia, cada classe té assignat un tutor (<i>class teacher</i>) que s'encarrega especialment de tenir cura del grup d'alumnes i de col·laborar regularment amb els pares mitjançant reunions i consultes individuals. Així mateix, el tutor també és responsable de donar lliçons una vegada a la setmana sobre temes com l'educació sanitària, la prevenció de la violència, etc.; altres activitats relacionades amb els problemes quotidians de la classe; així com de reforçar la cohesió de classe i la millora de la dinàmica de grup mitjançant l'organització d'activitats extracurriculars, com ara un o més dies de viatge, les visites al teatre, al cinema i altres esdeveniments culturals.</p>
<p>DINAMARCA</p> 	<p>A Dinamarca, el tutor de classe és el professor principal responsable de l'organització i la coordinació de l'educació per a la carrera d'un grup classe durant tota l'escolaritat. El tutor és l'orientador principal dels alumnes, encara que es disposi d'altres elements de suport a la tasca orientadora a través tant de la intervenció de la resta de professors com per altres serveis de dins o fora de l'escola. No obstant això, a l'Ensenyament secundari superior (dels 16/17 anys als 19) no hi ha tutors, és el professor orientador el responsable de l'orientació.</p>
<p>ESLOVÀQUIA</p> 	<p>A Eslovàquia, als centres d'Educació Primària i de Secundària hi ha tutors que s'encarreguen de l'orientació personal, acadèmica i professional del grup. Normalment, un tutor acompanya els seus alumnes durant tots els cursos (Primària: del 1r fins al 4t curs - del 5è fins al 9è curs; Secundària: del 1r fins al 4/5è curs).</p>

<p>ESLOVÈNIA</p> 	<p>A Eslovènia no disposen de la figura del tutor i el professorat només es dedica a l'ensenyament, no sol fer treballs d'orientació, d'això s'encarreguen únicament els departaments d'orientació, solen tenir un orientador per a cada escola.</p>
<p>ESPANYA</p> 	<p>A Espanya, a l'Educació Infantil, Primària i Secundària es compta d'un tutor que s'encarrega de l'orientació personal, acadèmica, professional i social de l'alumnat de cada grup classe. A més, a l'Educació Secundària, el tutor disposa d'una hora setmanal dedicada exclusivament a la tutoria del grup d'alumnes.</p>
<p>ESTÒNIA</p> 	<p>A Estònia tots els mestres són responsables de l'orientació acadèmica dels estudiants, que és una part natural de la seva funció docent. A l'Ensenyament Primari i Secundari cada classe té un tutor, anomenat <i>class masters</i>, que s'encarrega d'atendre i cuidar un grup d'estudiants, proveir-los la informació i orientació necessària, mantenir contacte amb els pares, etc.</p>
<p>FINLÀNDIA</p> 	<p>A Finlàndia, a l'Educació Bàsica i Secundària Superior, tots els professors dels alumnes assessoren en matèria d'estudis els alumnes, però en general, l'alumnat recorre al tutor, professor responsable de la classe (<i>Group teacher</i>), per a assumptes generals de l'escola, així com orientació als estudis, a l'elecció d'assignatures, tècniques d'estudi i plans futurs del seu grup d'estudiants.</p>
<p>FRANÇA</p> 	<p>A França, existeix la figura del tutor tant a Educació Primària com a Secundària, se l'anomena "professor principal". S'ocupa tant de tasques força burocràtiques i com tot professor, col·labora en l'orientació professional de l'alumne, ajudant-lo en l'elaboració del projecte de carrera, i porta la coordinació formal de l'equip docent que imparteix classe al grup i de reunir-se amb les famílies.</p>
<p>GRÈCIA</p> 	<p>A Grècia, a l'Escola primària hi ha un tutor que és responsable dels estudiants en una classe i coordina les reunions amb els pares, entre altres funcions, però això no passa a l'Ensenyament Secundari. A l'àmbit universitari, cada classe té assignat un tutor que és responsable de l'orientació personal, acadèmica i professional del grup d'estudiants.</p>
<p>HONGRIA</p> 	<p>A Hongria, a les Escoles de Primària i Secundària tots els professors tenen com a funció l'orientació dels alumnes. A més, a totes les classes tenen assignat un tutor que s'ha de coordinar amb les famílies i amb la resta dels professors que intervenen en aquesta aula, s'encarreguen d'impartir alguna assignatura d'aquest grup d'alumnes i orientar els alumnes del seu grup classe.</p>

<p>IRLANDA</p> 	<p>A Irlanda, a l'Ensenyament Secundari, hi ha un professor que és el tutor de la classe (<i>class tutor</i>) i s'encarrega de la funció tutorial (<i>pastoral care</i>) amb aquest grup d'alumnes juntament amb la funció docent. Això no succeeix a l'Ensenyament Primari on existeix el professor de la classe (<i>class teacher</i>) però que no s'encarrega de l'assessorament individual i grupal del seu grup respecte a diferents qüestions del desenvolupament personal i social, l'orientació educativa i l'orientació acadèmic-professional .</p>
<p>ITÀLIA</p> 	<p>A Itàlia no existeix la figura del tutor. Tot i que no estan obligats per llei, en general, l'agent principal que ofereix els serveis d'orientació és el professor, ja que no disposen d'orientadors dins dels centres escolars.</p>
<p>LETÒNIA</p> 	<p>A Letònia, des de l'Ensenyament Primari fins a Secundària superior el professor-tutor és el professional que s'encarrega de l'orientació acadèmica, professional i personal dels alumnes de la seva classe. Incideixen especialment durant els tres darrers anys de l'educació bàsica (entre 7 i 9 anys) a l'orientació acadèmic-professional. El professor-tutor pot convidar els representants de l'Agència Estatal d'Ocupació, que examinen els alumnes per determinar-ne les competències, els interessos, les preferències i les actituds escolars i professionals.</p>
<p>LITUÀNIA</p> 	<p>A Lituània, tenen un tutor (<i>head master</i>) assignat a cada grup classe. Es tracta d'un professor responsable de l'orientació personal, acadèmica i professional d'un grup d'estudiants d'una classe, així com de la comunicació amb les famílies.</p>
<p>LUXEMBURG</p> 	<p>A Luxemburg, els alumnes d'educació primària tenen un tutor (<i>principal teacher</i>) que imparteix un gran nombre d'assignatures, s'encarrega de parlar amb els pares, decideix si un alumne ha de baixar a un nivell inferior a una disciplina, etc. A l'escola Secundària tenen un tutor (<i>regents</i>) per a cada grup d'alumnes que es fa càrrec de l'orientació i la disciplina, entre altres funcions.</p>
<p>MALTA</p> 	<p>A Malta, a Educació Infantil i Primària el tutor (<i>class teacher</i>) és el responsable del desenvolupament acadèmic de l'estudiant, però no de l'orientació específicament. De la mateixa manera succeeix a l'Educació Secundària on cada professor de cada assignatura. En tots els nivells quan el professor s'adona que hi ha algun problema en el comportament o la dificultat es deriva aquesta qüestió a l'orientador o a l'equip directiu de l'escola que al seu torn deriven al professional o als professionals més adequats. El tutor es comunica amb els pares si cal.</p>

<p>PAÏSOS BAIXOS</p> 	<p>Als Països Baixos, no hi ha tutors a l'Ensenyament Primari. A l'Educació Secundària cada grup classe compta amb un tutor (<i>mentor</i>) encarregat de proporcionar a l'alumne un marc social agradable a la vida escolar oferint-li ajuda i suport personal en moments de dificultat, amb responsabilitat en l'orientació. El tutor sol impartir força assignatures a la classe assignada i coneix bé els seus alumnes; és responsable de proporcionar una orientació als estudiants d'una aula.</p>
<p>POLÒNIA</p> 	<p>A Polònia, cada classe a l'escola primària i secundària té com a responsable del grup d'alumnes un tutor (<i>home room teacher</i>). En general, aquest mestre ensenya una de les assignatures i a més és responsable d'aquest grup d'estudiants (per exemple, es comunica amb els pares, coordina la vida escolar i el progrés dels alumnes, organitza excursions o altres activitats extra).</p>
<p>PORTUGAL</p> 	<p>A Portugal l'Educació Primària (1r cicle de l'educació bàsica) hi ha un professor que s'assigna com a tutor (<i>professor titular</i>) que és el responsable de tota l'organització, direcció, avaluació i contacte amb els pares. La planificació, la gestió i la coordinació educativa es realitza mitjançant un responsable (el coordinador de cicle al 1r cicle) per a tot l'agrupament d'escoles (Unitat orgànica). Als cicles restants (2n, 3r de l'Educació bàsica i Educació Secundària) el tutor és un mestre que és designat com el Director de classe (<i>Director de Turma</i>) que s'encarrega de la classe, presideix el consell de classe, proposa les avaluacions dels estudiants i es reuneix amb els pares i informa i orienta sobre la seva vida escolar.</p>
<p>REGNE UNIT</p> 	<p>Al Regne Unit (Anglaterra, Gal·les i Irlanda del Nord), l'alumnat compta amb la tutoria que és portada a terme pels tutors (<i>pastoral care o teacher careers</i>) que s'encarreguen de l'orientació individual de l'alumnat d'Ensenyament Secundari per facilitar informació i orientació sobre les oportunitats laborals i assessorament en l'elecció d'una professió als centres educatius, així com informa i assessora l'alumne en qüestions acadèmiques i personals elaborant el projecte de carrera conjuntament. A més, a l'últim curs de batxillerat britànic els orientadors i tutors ajuden els alumnes a preparar la seva carta d'accés a la Universitat explicant per què volen aquests estudis.</p>
<p>REPÚBLICA TXECA</p> 	<p>A la República Txeca, als centres escolars cada grup classe té un "<i>class teacher</i>" (no l'anomenen tutor) que és el professor que organitza reunions amb els pares, resol els problemes col·lectius i individuals de classe, etc. Així mateix, tots els mestres han de proporcionar orientació als alumnes si cal i disposen d'altres professionals que s'encarreguen de l'orientació de l'alumnat (orientador, assessor educatiu, metòdic escolar de prevenció i psicòleg escolar)</p>

ROMANIA 	<p>A Romania, a l'Ensenyament Primari i Secundari és el professor-tutor és el màxim responsable d'organitzar i posar en pràctica les activitats relacionades amb l'orientació de l'alumnat sobre la base de les directrius del currículum i d'acord amb l'edat i les característiques dels estudiants.</p>
SUÈCIA 	<p>A Suècia, els responsables de proporcionar orientació acadèmic-professional són tots els professors i els orientadors. A l'Escola Primària, cada nen té un professor tutor que és responsable del benestar dels alumnes a càrrec seu i a Secundària un dels professors realitza les funcions de tutor per a cada grup d'alumnes.</p>

Conclusions

L'organització i el contingut dels sistemes de formació del professorat són competència dels Estats membres, per la qual cosa el paper de la Unió Europea consisteix a donar-los suport i recomanar-los polítiques comunes de millora. A la Comunicació de la Comissió al Consell i al Parlament Europeu titulat "Millorar la qualitat de la formació del professorat" (2007) es defineix la professió de la docència a Europa com d'alta qualificació en ser tots els professors titulats d'institucions d'educació superior, així com perquè tenen amplis coneixements de les matèries que imparteixen, bons coneixements pedagògics, i assenyalen que han de posseir les capacitats i competències necessàries per orientar i donar suport als alumnes, i comprendre la dimensió social i cultural de l'educació. Per tant, s'assumeix que el professorat té entre les seves funcions l'orientació a l'alumnat i han d'estar formats en matèria d'orientació per poder exercir la tasca de professor i tutor, si escau.

Entre els objectius de la formació inicial del professorat trobem que normalment s'inclou una relació de les aptituds l'adquisició de les quals seria recomanable, com ara habilitats socials a l'aula o en relació amb les famílies, i la capacitat per atendre el desenvolupament individual de l'alumnat (Eurydice, 2002). És a dir, habilitats docents clarament relacionades amb l'acció tutorial i orientadora que ha de dur a terme tot professor.

No hi ha dubte que la participació dels docents en les accions d'orientació, per impartir ells mateixos l'orientació o per actuar com a tutors o professors principals, té conseqüències considerables per a la formació inicial i continuada del personal docent, si es vol garantir la qualitat d'aquestes intervencions (Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic, 2004).

Les noves tendències d'educació a Europa suposen, entre altres aspectes, una docència més centrada en una organització de l'ensenyament en funció de l'aprenentatge de l'alumnat, una millora i l'adequació de les metodologies més participatives i reflexives i una optimització dels sistemes d'avaluació, adaptats a l'èxit de competències (avaluació dels aprenentatges). Tot això requerirà la presència de l'acció tutorial i

orientadora com a element fonamental de la funció docent del professorat per poder oferir una educació personalitzada i integral a cada alumne i, amb això, augmentar la probabilitat d'aconseguir l'èxit escolar. En conseqüència, el tutor, com a guia, a través de l'acció tutorial, és el que garanteix en primer terme que l'acció orientadora sigui una realitat als centres educatius; actua com l'orientador més proper dels alumnes en ser el que millor els coneix i el que, en conseqüència, els pot ajudar millor i pot coordinar els processos d'ensenyament i aprenentatge afavorint que assoleixin un caràcter personalitzat i individualitzat tant per al grup com per a cada alumne.

La manca d'una normativa europea que reguli i ressalti la importància de l'acció tutorial comporta l'heterogeneïtat en els sistemes de tutoria i la diversitat en la denominació de la figura del tutor, així com que hi hagi abundants estudis sobre els sistemes d'orientació, però no específicament de la tutoria. Tot i que amb aquest treball s'ofereix una panoràmica actualitzada d'aproximació al concepte d'acció tutorial en el context escolar europeu, s'observa necessari aprofundir les funcions atribuïdes als tutors o la planificació i avaluació de la tutoria en investigacions futures mitjançant un estudi empíric ampli i, que no estigui limitada als països de la Unió Europea.

Referències Bibliogràfiques

- Bisquerra, R (2008) *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica*. Bilbao: Wolters Kluwer.
- Blanch, S., Duran, D., Valdebenito, V, Flores, M. (2013). The effects and characteristics of family involvement on a peer tutoring programmed to improve the reading comprehension competence. *European Journal of Psychology of Education*, 28(1), 101-119.
- Borisov, C., y Reid, G. (2010). Students with intellectual disabilities acting as tutors: an interpretative phenomenological analysis. *European Journal of Special Needs Education*, 25(3), 295-302.
- Burns, E. (2006). Pause, prompt and praise – peer tutored reading for pupils with learning difficulties. *British Journal of Special Education*, 33, 62–67.
- Cedefop (2004) *Guidance policies in the knowledge society. Trends, challenges and responses across Europe. A Cedefop synthesis report*. Luxembourg: Thessaloniki, Publications office.
- Cedefop (2006). *Mejorando las políticas y sistemas de orientación continua El uso de herramientas de referencia comunes en Europa*. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas.
- Cedefop (2008). *From policy to practice a systemic change to lifelong guidance in Europe*. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones.
- Cedefop (2020). *Career guidance policy and practice in the pandemic: results of a joint international survey – June to August 2020*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

- Comisión Europea (2020). *Lifelong guidance policy and practice in the EU: trends, challenges and opportunities, Final report*, Publications Office of the European Union.
- Comunicado de la Comisión Europea al Consejo y al Parlamento Europeo (2007). Mejorar la calidad de la formación del profesorado. Comisión Europea. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-6-2008-0304_ES.html?redirect#title3
- De la Fuente, R. de la (2010). Necesidades y recursos formativos de los tutores: paso previo en la elaboración de un Programa de Orientación y Tutoría para la Diversidad. *REOP*, 21(3), 571-586.
- De la Oliva, D., Martín, E. y Velaz-de-Medrano, C. (2005a). Modelos de intervención psicopedagógica en centros de Educación Secundaria: identificación y evaluación. *Infancia y Aprendizaje*, 28 (2), 115-140.
- De la Oliva, D., Martín, E. y Velaz-de-Medrano, C. (2005b). Caracterización y valoración de los modelos de intervención psicopedagógica en centros de Educación Secundaria. En C. Monereo y J. I. Pozo (Eds.), *La práctica del asesoramiento educativo a examen*, capítulo 2. Barcelona: Graó.
- Eurydice (2002). *La profesión docente en Europa: Perfil, tendencias y problemática. Informe I: Formación inicial y transición a la vida laboral. Educación Secundaria Inferior*. Madrid, Secretaría General Técnica- CIDE.
- Eurydice (2008). *Orientación académico-profesional en la educación obligatoria a tiempo completo en Europa*. Comisión Europea.
- Gallego, S. y Riart, J. (Coords.). (2010). *La tutoría y la orientación en el siglo XXI: nuevas propuestas*. Barcelona: Octaedro.
- García Bacete, F.J., García, R., Villanueva, L. y, Domenech, F. (2003). Funciones y actividades que realizan los profesores-tutores en los centros escolares de infantil y primaria de la provincia de Castellón. *Revista Galego-portuguesa de Psicoloxia e Educación*, 7(9), 113-126.
- García Bacete, F.J., Villanueva, L. y Sorribes, S (2005). Funciones y actividades de tutoría en los centros escolares de infantil y primaria en la provincia de Castellón. Aspectos diferenciales en función del centro escolar y del profesorado. *Revista Galego-portuguesa de Psicoloxia e Educación*, 7(9), 97-111.
- González-Benito, A., Vélaz de Medrano, C. y López-Martín, E. (2018). La tutoría en educación primaria y secundaria en España: una aproximación empírica. *Revista Española De Orientación y Psicopedagogía*, 29(2), 105-127
- González-Benito, A., Vélaz de Medrano, C., López-Martín, E. y Expósito-Casas, E. (2018). Evaluación de la función tutorial: diseño y validación de un instrumento de medida (E.F.A.T.). *Bordón. Revista de Pedagogía*, 70(4), 39-54.

- Grañeras, M. y Parras, A. (2009). *Orientación educativa: fundamentos teóricos, modelos institucionales y nuevas perspectivas*. Ministerio de Educación, Política social y deporte. Centro de Investigación y Documentación Educativa
- Instituto Nacional de Calidad y Evaluación (2000). *Sistema estatal de indicadores de la educación*. Madrid: Ministerio de Educación y Cultura.
- Jones, D, Stallings, D. T y, Malone, D. (2004). Prospective teachers as tutors: Measuring the impact of a service-learning program on upper elementary students. *Teacher Education Quarterly*, 31(3), 99-118.
- Lodge, C., Dodge, C., y Lang, P. (2000). Tutors' and Students' Learning or Why do Schools have Tutors? *Pastoral Care In Education*, 18(2), 35.
- Malone, D., Jones, D.y, Stallings, D.T. (2002). Perspective transformation: Effects of a service-learning tutoring experience on prospective teachers. *Teacher Education Quarterly*, 29(1), 61-81.
- McCarthy, J. (2004). The Skills, Training and Qualifications of Guidance Worker. International. *Journal for Educational and Vocational Guidance*, 4, 159–17.
- MEC (2009). *Educación primaria 2007 Evaluación general del sistema educativo*. Secretaría General Técnica. Centro de Publicaciones. Ministerio de Educación y Ciencia.
- Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económicos (2004). *Orientación profesional y políticas públicas*. Ministerio de Educación y Ciencia, Madrid, MEC-OCDE.
- Parker, R., Hasbrouck, J. E., y Denton, C. (2002). How to tutor students with reading problems. *Preventing School Failure*, 47(1), 42-44.
- Repetto, E. (Coord) (2002). *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica. Vol. I. Marco conceptual y metodológico*. Madrid: UNED
- Repetto, E., Ballesteros, B. y Malik, B. (2000). *Tareas y formación de los orientadores en la Unión Europea*. Estudios de la UNED.
- Roskosky, J. T. (2010). Targeted Tutoring. *Educational Leadership*, 68(2), 68.
- Sanz Oro, R. (2001) *Orientación psicopedagógica y calidad educativa*. Madrid: Pirámide.
- Sanz Oro, R. (2002). *Programa de formación de tutores para la ESO*. Granada: Grupo Editorial Universitario.
- Sanz Oro, R. (2009). *Tutoría y atención personal al estudiante en la Universidad*. Madrid: Síntesis.
- Sanz Oro, R. (2010). El profesor como tutor: un reto a consolidar en el ejercicio profesional de la orientación. *REOP*, 21(2) 346-357
- Sanz Oro, R. y Chica Maestre, J. D. (2002). *Programa de formación de tutores para la ESO*. Granada: Grupo Editorial Universitario.
- Sobrado, L. (2007). La Tutoría educativa como modelo de acción orientadora perspectiva del profesorado tutor. *Revista de Educación*, 9, 43-64.

- Sultana, R y Watts, A. (2004). Career guidance policies in 37 countries: contrasts and common themes. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 4(2-3), 105-122.
- Tarrida, A. (2012). Perfil competencial del tutor o de la tutora de enseñanza secundaria. *REOP*, 23(2), 22-41.
- Tournaki, N. y Criscitiello, E. (2003). Using Peer Tutoring as a Successful Part of Behavior Management. *Teaching Exceptional Children*, 36(2), 22-29.
- Vélaz de Medrano, C., Blanco, A., y Manzano-Soto, N. (2011). *Los procesos de cambio de las políticas públicas sobre orientación y apoyo a la escuela: análisis comparado de sistemas vigentes y emergentes. Estudio múltiple de casos en una muestra de comunidades autónomas*. Madrid: IFIIE, Ministerio de Educación.
- Vélaz de Medrano, C., Blanco, A., y Manzano-Soto, N. (2012). Cobertura de necesidades de orientación y tutoría en la educación obligatoria: estudio en nueve comunidades autónomas. *Revista de Educación*, Nº Extra: Políticas públicas de apoyo y refuerzo educativo, 138-173.
- Vélaz de Medrano, C., González-Benito, A., y López-Martín, E. (2018). Evaluación del desempeño de la tutoría en Educación Secundaria Obligatoria: percepción de los propios tutores. *Revista de educación*, 382, 107-132.
- Watts, A. G, Sultana R. G. y McCarthy, J. (2010) The involvement of the European Union in career guidance policy: a brief history. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 10 (2), 89-107.

Nota:

[1] En el moment de la realització d'aquest treball, el Regne Unit pertanyia a la Unió Europea i per això s'han inclòs els resultats d'aquest país, que va deixar de ser un estat membre el 2020.

Correspondència amb l'autora: Ana González Benito. Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED) E-mail: amgonzalez@edu.uned.es